

Bölgesel Kalkınmada Sosyal Sermayenin Rolü: Konya Bedesten Örneği

Yasemin Telli ÜÇLER*
Muhittin KORAŞ**
Yelda GÜÇLÜ***

ÖZ

Son yıllarda özellikle iktisat, sosyoloji ve politika bilimleri ekseninde ele alınıp incelenen sosyal sermaye; genel anlamda bölgesel kalkınmanın sağlanmasında önemli bir araç niteliği taşımaktadır. Bölgenin kalkınması; bölgede bulunan ekonomik aktörlerin sosyal ilişkilerinin temel kaynağı olan sosyal sermayenin olumlu etkilerine dayanmaktadır. Bölgesel kalkınmanın sosyal sermaye üzerindeki etkisi tespit edilip, bölgede sosyal sermaye seviyesinin yükseltilmesi gerekmektedir. Sosyal sermaye seviyesinin yükseltilmesi, bölgesel kalkınmada bölgelerin arz ve talep dengelerinin sağlanması, bölge dışından yatırımcıların bölgeye çekilmesi, bölgeye özgü yapı, network ağı, üretim faktörleri, iş kültürü, öğrenen bölgeler, inovasyon gibi kavramları önemli kılmaktadır. Bölgede oluşan bu kavramlardan yola çıkarak sosyal sermaye toplumdaki bireyler ve kurumlar arası ilişkileri hem dikey ekseninde hem de yatay ekseninde incelemektedir. Fiziki, yasal ve ahlaki açıdan değerlendirerek güven unsuru açısından analiz ederek, belirlenen amaçlara ulaşıp ulaşılamadığını konu etmektedir. Bu bağlamda Sosyal Sermayenin toplumun kurumlarına olan etkileri birçok yönden toplumda araştırma konusu olarak yer almakla beraber toplumda daha çok etkileşim ağları ve bir aradalık üzerinde değerlendirilerek önem kazanmaktadır. Bu önem, günümüzde bölgelerin büyümesini etkileyen bölgesel faktörlerin etkileşimini ve etkinliğini arttırmasına bağlı olmaktadır. Sosyal ilişkiler bir sermayedir. Sosyal sermaye bir toplumun değer yargılarının korunmasında etkin bir rol oynamaktadır. Bu sermaye bir deneyimi de beraberinde getirerek gereksinim duyulduğu zaman ulaşılabilir bir kaynak niteliği taşımaktadır. Sosyal ağlar, sosyal sermayenin güçlü bir faktörü; bunun geliştirilmesi, şekillendirilmesi için önemli bir olgusudur. Sosyal sermayenin toplum üzerindeki algısı ve etkisi, sinerji yaklaşımı, toplumcu yaklaşım, kurumsalcı yaklaşım ve sosyal ağ yaklaşımı üzerinden değerlendirilmektedir. Bölgesel kalkınmanın sosyal sermaye yaklaşımı ile ilişkisi sosyal ağ yönteminde şekil bulmaktadır. Bu anlamda sosyal sermaye ve bölgesel kalkınma olgusuna bakış, bölgesel kalkınmanın sosyal sermaye yaklaşımlarıyla ilişkisi akademik bakış açısı çerçevesinde incelenmiş; Konya ili özelinde tarihi Bedesten Çarşısında yer alan işletmelerin sosyal sermaye olgusuna bakışı ele alınmıştır. Araştırma sonuçlarından yola çıkarak yapılan analizde; işletmeler arası sosyal sermaye ölçümlenerek ilişki düzeyleri belirlenmiştir. İşletmelerin bir veya daha fazla şekilde (arkadaşlık, işbirliği, ticaret, bilgi, iletişim, ortaklık, v.b.) birbirine bağlandığını gösteren sosyal ağ analizi yapılarak, konuyla ilgili düşünceler ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel kalkınma, Sosyal Sermaye ve Konya Bedesten

The Role Of Social Capital In Regional Development: The Case Of Bedesten In Konya

ABSTRACT

In the last years, social capital, discussed and examined, especially on the axis of sciences of economics, sociology, and politics, holds, in general meaning, a quality of important instrument in providing regional development. Development of region is based on the positive effects of social capital, which is the main resource of the social relationships of economic actors. For the role of regional development on social capital on to be able to reach the desired level, to raise the level of social capital in the region. Raising the level of social capital makes important the concepts such as providing the supply and demand balances of regions in the regional development, attracting the investors out of the region to the region, structure specific to region, network, production factors, job culture, learning regions, and innovation. Setting out from these concepts forming in the region, social capital examines the relationships between individual in society in both vertical and horizontal axis. It also mentions about whether or not the aims determined are reached, evaluating the situation from physical, legal, and moral point of view and analyzing in terms of element trust. Although the effects of social capital on the institutes of society take place as a research subject in society from many aspects, mostly evaluating on interaction networks and togetherness, it gains importance. This importance depends on the increase of the interaction and efficiency of regional factors affecting the growth of regions today. "Social relationships" is a capital. Social capital play an effective role in the protection of value judgements of a society. This capital, also bringing together an experience with it, it holds a quality of resource to be reached, when needed. Social networks is a strong factor of social capital, and important phenomenon for this to be developed and shaped. The perception and influence of social capital on society, is evaluated through synergetic approach, socialist approach, institutionalist approach, and social network approach. The relationship of regional development with the approach of social capital is shaped in management of social network. In this

* Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, ytelliuculer@konya.edu.tr

** İşletme Bilim Uzmanı, muhittinkoras@gmail.com

*** Selçuk TTO Destek Hizmetleri Temsilcisi, yeldaaltptoga@gmail.com

Makalenin Gönderim Tarihi: 18.12.2015; Makalenin Kabul Tarihi: 01.03.2016

sense, the look at the phenomenon of social capital and regional development, relationship of regional development with the approaches of social capital were examined in the framework of academic viewpoint and, in specific to the province Konya, the look of enterprises taking place in the historical Bedesten Market to the phenomenon of social capital Setting out from the results of study, in the analysis carried out, measuring inter-business social capital, their relationship levels were determined. Making the analysis of social network showing that the enterprises are related to each other in one more ways (friendship, cooperation, trade, information, communication, partnership, etc.), the thoughts related to subject were presented.

Keywords: Regional Development, Social Capital and Konya Bedesten

Giriş

Kalkınmanın önemli bir unsuru olan insan faktörünün oluşturduğu toplumun kendi iç dinamikleri, kalkınma ve büyüme konusunda önemli bir rol üstlenmektedir. Doğal bir süreç olarak toplumlar, kalkınmak, büyümek ve gelişmek için sahip olduğu dinamikleri en etkin biçimde kullanmak istemektedirler. Bu dinamiklerin merkezinde o toplumu oluşturan bireyler bulunmaktadır. Buradan hareketle ekonomi bilimi de insan ve üretim faktörleri ilişkisi sonucu ortaya çıkan olayları, toplumsal refahı artırmak yönlü irdelemektedir. Günümüzde insandan kaynaklanan “klasik üretim faktörleri” emek, sermaye ve girişimcinin hedefi dördüncü faktör olan doğal kaynakları verimli ve etkin biçimde bir araya getirebilmektedir. Bu açıdan insanlar ekonomik faaliyetlerden olumlu ya da olumsuz etkilenmelerinden dolayı bu faaliyetleri kendi lehlerine yönlendirmeye çalışmaktadırlar.

Gelişen toplumsal yapılar özellikle toplumların birbirlerine olan farklılıklarını ifade etmede kullanılan ve eldeki üretim faktörlerini benzerlerinden daha fazla değer yaratma kapasitesini sağlayan sosyal sermaye kavramını geliştirmişlerdir. Sosyal sermaye, bireylerin toplumsal ve kültürel değer yargılarını kapsayan, bireyler ve kurumlar arası güven duygusunu besleyen ülkeler, toplumlar ve bölgeler arası farklılıklar gösterebilen bir olgudur. Kişiler arası, toplumlar arası, bölgeler arası etkileşim sosyal sermayeyi arttırmakta ve sosyal sermayenin geliştirilmesi bölgesel kalkınmayı pozitif yönde etkileyen bir faktör olarak görülmektedir. Bu çalışma sosyal sermayenin bölgesel kalkınmaya etkisi adı altında Konya Bedesten’in toplumdaki yeri ve bölgedeki aktörlerle ilişkisinin incelenmesi adına önemlidir.

1. Sosyal Sermaye Olgusuna Bakış

Sosyal Sermaye, ülkelerin ekonomik düzeyleri ve toplumların sosyal hayatlarına yön verme özelliğini bünyesinde barındırarak bireyler arası ve kurumlar arası ilişkilerin önemli olduğunu ifade etmektedir (Temple, 2001: 57-101; Field, 2003: 1). Ekonomide nispeten yeni bir kavram olan sosyal sermaye; ekonomi biliminin yanında; sosyoloji, işletme ve siyaset bilimi gibi farklı disiplinler ve yaklaşımlarda, çok boyutlu şekillerde tanımlanmakta, özellikle politik ekonomi ve sosyoloji disiplinlerini bir araya getirmektedir. (Szreter 2000: 57; Aktaran Özcan, 2011: 2; Sabatini, 2005: 5). Buradan hareketle sosyal sermayenin, toplumdaki sosyal ilişkilerde şekil bularak, bireyin toplumsal gelişimi açısından önemli bir kavram olduğu açıktır. Sosyal ilişkiler, sosyal sermaye bağlamında, bireylerin ortak hedefleri doğrultusunda beraber hareket etmelerini sağlayarak güven, norm ve iletişim ağları çerçevesinde bir araya gelmelerini destekleyici bir ortam hazırlamaktadır (Knack, 2002: 1; Temple, 2001: 57-101).

Francois (2002: 1)’e göre; Putnam’ın “toplumdaki bireylerin, sosyal ilişkilere dahil olması yada sosyal ağlara katılmasının, sosyal sermayenin en temel olgusu olduğunu; kişiler arası ve toplumlar arası güveni sağlamak için insanların bir araya gelerek sosyalleşmesi gerektiğini; güven unsurunun ise, ekonomik açıdan, bireylerin kişisel maddi çıkarlarına rağmen, vermiş oldukları sözlerle tutarlı davranmalarının bir sonucu olduğunu” ifade ettiğini belirtmiştir. Bu açıdan sosyal ilişkilerin ilerlemesi için “güven”in, sosyal sermayenin en temel unsuru olduğu ifade edilebilmektedir. Sosyal sermayenin gelişmesine en büyük katkısı, ekonomik aktörlerde karşılıklı olarak güven duyulan bir ortam sağlayabilmektedir (Özsağır, 2007: 49). Toplumda bireylerin birbirlerine yönelik güven düzeyleri yükseldikçe, sosyal sermaye genişlemektedir. Dolayısıyla toplumu oluşturan bireylerin ortak hedeflerine ulaşmasının, sosyal sermaye içerisinde önemli bir yeri olan güven unsurundan kaynaklandığı söylenebilir (Karagül ve Dündar, 2006: 64). Sosyal sermayenin toplum içerisinde dayanışmayı güçlendirmesi, oluşabilecek bir sorun karşısında hızlı çözüm üretebilmesi, karşılıklı güven bağı ile bireylerin birbirine güven duyarak huzurlu bir ortam sağlanmasıyla mümkün olabilecektir. Bu açılardan, güvenin sağlandığı bir ortamda güvenlik harcamalarının asgariye inmesi, bireylerin oluşan güvenle refah seviyelerinin artması ve bu durumun üretime yansması kalkınmaya olumlu etkiler sağlayabilecektir. Coleman’a göre; sosyal ilişkilerde normlar, ilişkinin devamıyla paralellik

göstermekte ve güven unsurunun oluşmasında etkin rol oynamaktadır” (Coleman,1990: 321; Aktaran, Çetin, 2006: 2).

Fukuyama (2001: 7)’ya göre; sosyal sermaye dolaylı veya dolaysız olarak normların etkisinde bulunarak, ekonomik anlamda işlem maliyetlerini azaltmakta, politik anlamda ise modern demokrasi ve yönetimin başarısı için gerekli olan ilişkileri geliştirmektedir. Normlar, toplumların, din, gelenek, tarih ve kültürel pozisyonunun belirlenmesinde önem teşkil etmektedir. Toplumsal verimliliği arttırmak, normların güven unsurundaki etkin rolü olan kişiler arası iletişimi güçlendirmekle bağlantılıdır. Normlar, koordinasyonu ve işbirliğini kolaylaştırıp, iş yapma maliyetlerini azaltarak verimliliği pozitif yönde etkilemektedir. Sosyal sermaye olgusu sosyal ağlardaki aktörlerin (kişi-toplum-kurum) iletişim kaynağını oluşturmaktadır. Bu iletişim kaynağı, sosyal ilişkilerde yer alan diğer aktörleri harekete geçirmesi ve bu kaynakların erişiminin, harekete geçen aktörlerce sağlanması anlamında önem teşkil etmektedir. Özellikle güven ve sosyal iletişim ağlarının geliştiği yerlerde bireyler, şirketler, yakın çevre ve milletler zenginleşmektedir. Toplumsal katılım ve refah arasında uzun vadeli bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum güven normlarıyla ve işbirliği alışkanlıklarının gelişmesiyle alakalı bir süreci ifade etmektedir (Field, 2006: 78-79). Nahapiet ve Ghoshal (1998: 243)’e göre ise; sosyal sermaye bir ağına harekete geçirdiği olgular ve diğer ağlar olmak üzere iki şekilde düşünülmektedir. Doğal, beşeri, fiziksel sermaye ağları ülkelerin ekonomik performanslarına göre şekillenmektedir. Bunun yanında yeni yaklaşımlardan türeyen yeni ağların bu ilişkinin dışına çıkması önemli bir olgu olarak nitelendirilmektedir. Doğal, beşeri ve fiziksel sermaye bir nitelik belirtirken, sosyal sermaye bireyler arasında meydana gelen bir niteliğe işaret etmektedir. Yapılan tanımlarda kavramın ne olduğundan daha çok fonksiyonlarının ön plana çıkması ampirik olarak nasıl inceleneceği, ne gibi sonuçlar doğuracağı konusunda da bir belirsizliği beraberinde getirmekte ve gerçek bir kuramdan bahsetmek mümkün görülmemektedir (Fukuyama, 2001: 7-20). Bu sebeple; sosyal sermaye çok yönlü ve karmaşık bir olgu olarak değerlendirilmektedir.

2. Bölgesel Kalkınma Olgusuna Bakış

Bölgesel kalkınma kavramı, bölge refahının yükseltilmesini amaçlayan, bölge vizyonunu dikkate alan, katılımcılığı ve sürdürülebilirliği temel ilke edinen, ülke bütününde yer alan bölgelerin, çevre bölgeler ve dünya ile karşılıklı etkileşimi ile oluşan ve insan kaynaklarının geliştirilmesi, iktisadi ve sosyal, yeterliliklerin harekete geçirilmesi yoluyla yapılan çalışmaların bütünüdür (Ildırar, 2004: 16). Bu açıdan bakıldığında, bölgesel kalkınma, geçmişte olduğu gibi, yerel, bölgesel, ulusal ve hatta uluslararası aktörlerin katılımıyla gerçekleştirilecek merkezi yönetimle hükümetin müdahalesine dayanan tavandan-tabana bir süreç olarak da nitelendirilmektedir (Tutar ve Demiral, 2007: 65). Bölgesel kalkınma sürecinde bölgesel dengesizlikleri azaltmanın ya da ortadan kaldırmanın, ekonomik, sosyal ve siyasal güçlükleri bulunmaktadır. Geri kalmış bölgeleri kalkındırmak, bölgeler arasında net bir denge sağlamak ve maliyeti yüksek bazı politikaların uygulanmasını öngörmektedir. Bu anlamda, büyüme faktörlerinin ve ekonomik gelişmenin rolüne yönelik yaklaşımla beraber bölgesel kalkınma faktörlerine yaklaşımda da bazı değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Geleneksel bölgesel kalkınma teorileri, tam rekabet, hareketli üretim faktörleri ve ekonomik rasyonelliği ile neo -klasik iktisadın varsayımlarına dayanan mekanı ve ilkeleri öngörmüştür. Mekana ve ilkelere doğal üretim araçlarının bir kaynağı olarak müdahale edilmiştir. 1980’lerde bir alternatif yaklaşım olarak ortaya çıkan Fordizm; bölgesel kalkınmayla birlikte ekonomik faktörlerin rolünü vurgulayarak, bölgedeki kaynakların verimli kullanılmasını ve belli bir yerde yoğunlaşmasını sağlamıştır (Olejniczak, 2003; Aktaran, Przybyła: 2012: 96). Çünkü sosyal sermayenin bölgesel kalkınmaya olan etkisi coğrafi yakınlık, birlikte iş yapabilme kültürü ve kurumlar arası etkileşim gibi olguları hızlandırmaktadır (Tüysüz, 2011: 46). Son yıllardaki bu gelişmelerle şekil bulan analizler, hem bireyler hem de tüm toplulukların sosyal tutumlarına odaklanmakta ve özellikle bölgesel başarının sağlanması için, bunun gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Sosyal sermayenin, toplum tarafından birlikte oluşturulan bir kaynak olduğu düşünüldüğünde, bölgesel kalkınma, sosyal sermayenin sahalarının ve biçimlerinin en canlı gösterimlerinden birisini oluşturmaktadır. Bölgeden kasıt, teknolojik bakış açısından farklı olarak sosyal bir grup ve özellikle onların sosyal sermaye kaynaklarını belirleyen, onun kültürüyle ilişkilendirilen bir yapıyı ifade etmektedir. Sosyal kaynaklar hem bölgeler arası farklar oluşturulması için, hem de bölgede sosyal sermayenin kullanılması için önemli bir mekanizmadır.

3. Bölgesel Kalkınmanın Sosyal Sermaye Yaklaşımlarıyla İlişkisi

Gelişmekte olan ülkeler bölgesel kalkınmayı sağlamak için sosyal sermayeden faydalanmaktadırlar. Çünkü bir bölgenin gelişmesi sadece fiziki ve beşeri sermayesine dayanmamaktadır. Bölgesel kalkınma anlamında sosyal sermaye dayanışmacı ve köprü kurucu olarak nitelendirilmektedir (Tekeli, 2009: 66). Bir bölgede yaşayanların birbirleriyle ilişkilerinin yoğun olduğu, göreceli olarak içe dönük, sık tekrar eden uzun süreli ilişkiler içinde kurulan karşılıklı güven, geliştirilen ortak normlar ve ilişki kalıplarının ortaya çıkardığı kapasite, dayanışmacı sosyal sermaye olarak adlandırılmaktadır. Bölge içi ve dışına uzanan ilişkiler ağı içinde bir aktör üzerinde ne kadar az ilişki varsa ve ilişkiler ağı ne kadar yaygın ise o kadar yüksek düzeyde köprü kurucu toplumsal sermayeden bahsetmek mümkün olmaktadır. Bölgesel kalkınmada dayanışmacı ve köprü kurucu sosyal sermaye, bireyler ve kurumlar arası ilişkilerin üretime ve ekonomik faaliyetlere nasıl katkı sağladığını ele almaktadır (Tekeli, 2009: 59-70).

Bölgesel kalkınmada ülkelerin ekonomik performanslarının irdelenmesinin yanı sıra, siyasi yapı, eğitim, kültürel fonksiyonlar ve toplumda maddi olmayan pozitif değerler sosyal sermaye kavramı ekseninde şekillenmektedir (OECD, 2000 : 41). Çünkü ekonomik olarak ülkelerin maddi kazanımları, bölgesel kalkınmada soyut değerlerin (güven, işbirliği, dayanışma ve sosyal ağlar gibi) önemine vurgu yapmaktadır. Bu anlamda bölgesel kalkınmanın sosyal sermaye kavramıyla örtüşmesi ve sosyal sermayenin bölgesel kalkınmaya yönlendirilmesi söz konusu olmaktadır. Sosyal sermaye kavramının kalkınmanın bölgesel boyutunu vurguluyor olması, bölgesel kalkınmayı sağlamaktadır. Sosyal sermaye bir bölgenin bölgesel kalkınması içinde iki önemli pozitif sonucu bünyesinde barındırmaktadır. İlki bilginin üretilmesi ve paylaşılmasını sağlayarak inovatif faaliyetleri hızlandırmaktır. İkincisi sosyal sermaye bölgedeki aktörlerin araştırma, pazarlık ve karar verme maliyetlerini, iletişim vb. maliyetlerini minimuma indirmektedir. Bu bağlamda bölgenin rekabet gücü için sosyal sermaye önemli bir olgu olmaktadır (Landabaso vd., 2003: 1-2; Aktaran; Çetin, 2006: 10). Bölgede iletişim ve bilginin gelişmesiyle bölgesel anlamda bölgeler arası rekabet artmaktadır. Sosyal sermaye bölgedeki artan rekabeti iletişim ve bilgi teknolojilerinin önemine bağlamaktadır. Bölgede ekonomik büyümenin sağlanması, yatırımların bölgelere çekilmesinin öneminin yanı sıra sosyal sermayeyi kullanma becerisi önem kazanmaktadır. Sosyal sermaye olgusunu kullanamayan bölgeler geri kalmış bölgeler olarak nitelendirilebilmektedir. Bazı bölgelerde geri kalmışlık ekonomik problemlerin sonucu değil, yeniliklere ayak uydurmayı başaramamalarının da sonucu olabilmektedir (Şavkar, 2011: 46).

Tablo 1. Sosyal Sermaye Yaklaşımları ve Kalkınma

Perspektif	Aktörler	Politika Önerileri
Toplumcu Yaklaşım Yerel İşbirlikleri	Toplum grupları Gönüllü organizasyonlar	Küçük, güzeldir Zayıf-fakir kesimin sosyal değerlerini tanımak
Sosyal ağlar yaklaşımı Destekleyici ve birleştirici grup bağları	Girişimciler İş/işletme grupları Enformasyon acenteleri	Adem-i merkeziyetçi yapı Girişimci alanları-bölgeler yaratmak Sosyal ayrımları gidermek
Kurumsal yaklaşım Politik ve yasal kurumlar	Özel ve kamu kesimleri	Sivil ve politik özgürlükler vermek Şeffaflığa hesap verilebilirliği sağlamak
Sinerji yaklaşımı Topluluk ağları ve devlet-toplum ilişkileri	Toplum grupları, sivil toplum, firmalar ve yönetimler	Ortak üretim, tamamlayıcı katılım, bağlantılar Yerel organizasyonların kapasite ve ölçeğini genişletmek

Kaynak: Woolcock ve Narayan, 2000:239.

Tablo1’de görüldüğü üzere; bölgesel kalkınmada; ağlar yaklaşımı önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal sermaye ve kalkınma yaklaşımları arasındaki ilişki; yerel işbirlikleri, destekleyici ve birleştirici grup bağları, politik ve yasal kurumlar, topluluk ağları ve devlet-toplum ilişkileri perspektifinden ele alınmaktadır. Bu yapıyla beraber aktörler ve politika önerileri de belirtilmektedir. Sosyal sermayeyi değerlendirme şekline göre; bakış açıları arasında da farklılıklar bulunmaktadır. Günümüzde sosyal ağlar yaklaşımı ve kurumsal yaklaşım ön plana çıkmaktadır. Aktörlerin sosyal sermaye düzeyi ile bölgesel kalkınma arasında dolaylı bir ilişki söz konusudur. Sosyal sermaye ,bölgesel aktörler arasında güveni sağlayan, bilgi akışını kolaylaştıran bir durumdur (Fürst vd., 2001: 42). Bölgesel anlamda bölgenin aktörlerinin öğrenme süreçlerini destekleyen sosyal ağ sistemi, bölgede bulunan sosyo-ekonomik aktörlerin yapısını desteklemektedir. Bu bağlamda bölgesel öğrenme süreçleri ortak değerler sistemi, normlar ve kurumlar ekseninde ele alınmaktadır. Bölgelerdeki yapılanmalar, ilişkilerin ve etkileşimin daha yoğun olduğu düzeyde sosyal sermayeyi daha kolay

geliştirilebilmektedir. Dünyanın birçok bölgesinde sosyal ağların gelişmesinde sosyal sermaye önemli bir yer tutmakla birlikte; sosyal ağlar bölgesel kalkınmanın motoru konumunda bulunmaktadır. Sosyal ağ yaklaşımı bölgesel kalkınmaya anlam kazandırmakla birlikte toplumda kişilerarası ilişkilerin belirlenmesi adına önem teşkil etmektedir. Sosyal ağ analizleri, Burt (1992, 1997, 1998); Fafchamps ve Minten (1999); Massey ve Espinosa (1997); Portes (1995, 1997, 1998); Portes ve Sensenbrenner (1993)'in çalışmalarındaki farklı yöntemlerle yeni bir boyut kazanmaktadır (Woolcock ve Narayan, 2000:231). Bu çalışmalarla toplum içi bağlar güçlenmekte, farklı aktörler arasında iletişim ağı kurulmaktadır.

4. Araştırmanın Önemi, Amacı ve Yöntemi

Konya Bedesten; Romalılardan Selçuklulara, Osmanlıdan günümüze binlerce yıllık geçmişe sahip olan ticari ve turistik değeri ile ün kazanmış tarihi bir çarşıdır. Merkezi konumu, kolay erişebilirlik/ulaşabilirlik olanakları bakımından, bölgesel büyüklüğü ile nüfusun tümüne hizmet etme potansiyeli bulunmaktadır (<http://www.konya.bel.tr>, 18.09.2015). Konya tarihi bedesten bölgesi çok sayıda türbe, sur duvarı, cami, sokak, okul, medreseyi içinde barındırmaktadır. Bu bağlamda; Konya şehri için Sosyal sermayenin bölgesel kalkınmadaki rolü ve önemi göz önüne alındığında Bedesten çarşısında mevcut sosyal sermaye düzeyinin belirlenmesi önem arz etmekte; kalkınmada önemli bir faktör olarak görülen sosyal sermayenin, Konya Bedesten çarşısı işletmecilerinde mevcut düzeyinin ölçülmesi ve sosyal sermaye belirleyicileri ile arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır.

Konya Bedesten Çarşısındaki işletmeler üzerine saha araştırması yapılmıştır. Saha araştırması sürecinde 298 firma üzerinde rast gele örneklem sistemine göre anket çalışması yapılmıştır. Saha araştırması kapsamında öncelikli olarak işletmeler arası sosyal sermaye ölçümlenmiş ve ilişki düzeyleri belirlenmiştir. İşletmelerin bir veya daha fazla şekilde (arkadaşlık, işbirliği, ticaret, bilgi, iletişim, ortaklık, v.b.) birbirine bağlandığını gösteren sosyal ağ analizi yapılmıştır. Saha araştırması kapsamında yapılan anket uygulaması uluslararası literatürde sosyal sermayeyi belirlemede kullanılan göstergelerden faydalanılarak 5'li Likert ölçeğine göre hazırlanmıştır. Örnek kütlenin yaş, eğitim, kendine olan güvenleri, yaşam süreleri ve faaliyet gösterilen sektör gibi demografik özellikleri ile sosyal sermaye düzeyi arasındaki ilişki Ki-Kare yöntemine göre test edilmiş, Sosyal sermaye düzeyi ile demografik özellikler arasındaki ilişkinin yönü belirlenmiştir.

5. Bulgular ve Değerlendirme

Cronbach's Alpha	N of Items
,728	37

50 örneklem üzerinde gerçekleştirilen saha araştırması sonucu elde edilen veriler SPSS 14 paket programına yüklenmiş olup yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach's Alpha değeri 0,728 düzeyinde hesaplanmıştır. Söz konusu değer 1'e yakın bir değer olduğundan güvenilirliğine ve araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir.

1- Araştırmaya katılanların hangi yaş grubuna dahil oldukları incelendiğinde %36,2'si 41-50 yaş, %28,2'si 51-60 yaş, %22,5'i 31-40 yaş ve %6,4'ü 61 ve daha üstü yaş aralığında yer aldıkları gözlemlenmiştir.

2- Araştırmaya katılanların eğitim durumları incelendiğinde, %46,6'sının lise mezunu, %35,6'sının ilköğretim mezunu ve %8,4'ünün üniversite mezunu olduğu gözlemlenmiştir.

3- Araştırmaya katılanlara, "Kaç yıldır Konya'da yaşıyorsunuz?" sorusu sorulduğunda %77,9'u 31 yıl ve 31 yıldan daha uzun süre, %9,4'ü 16-30 yıl arası Konya'da yaşadıkları cevabını vermişlerdir.

4- Araştırmaya katılanlara "İşletmeniz kuruluş tarihi nedir?" sorusu sorulduğunda %51,3'ü 1975-2000 yılları arasında, %30,5'i 2000 ve sonrası ve %10,4'ü 1950-1974 yılları arasında kurulduğu cevabını vermişlerdir.

5- Araştırmaya katılanlara "İşletmeniz sahiplik yapısı nasıldır?" sorusu sorulduğunda %48,7'nin tamamen kendime aittir, %42,6'sı benimle birlikte aileme aittir ve %7'si ise aileme mensup olmayan ortakım vardır cevabını vermişlerdir.

6- Araştırmaya katılanlara "Bir Ticari Faaliyet Yaparken Ortak Seçmede Öncelikleriniz Nelerdir?" sorusu sorulduğunda %46'sı maddi ihtiyaçlar, %35,9'u Güven duygusu ve %9,1'i birlikten güç doğar anlayışı cevabını vermişlerdir.

7- Araştırmaya katılanlara “İşletmenizde kaçınıcı kuşaksınız?” sorusu sorulduğunda %30’u 1. Kuşak (işletmenin ilk Kurucusu), %29,5’i 3. Kuşak (Dede – Baba – Oğul), %27,2’si 2. Kuşak (Baba – Oğul) ve %7,7’si 4. Kuşak (Dede-Baba-Oğul-Torun) olduğu cevabını vermişlerdir.

8- Araştırmaya katılanlara “Kaç yıldır Bedesten bölgesinde esnafılık yapmaktasınız?” sorusu sorulduğunda %46,3’ünün 20 yıl ve 20 yıldan daha fazla, %23,5’i 4-10 yıl , %23,2’si 11-20 yıl cevabını vermişlerdir.

9- Araştırmaya katılanlara “Kendinizi ne kadar Konya bedesteninin bir parçası olarak hissediyorsunuz?” sorusu sorulduğunda %47,7’si oldukça , %26,2’si kısmen ve %17,1’i tamamen cevabını vermişlerdir.

10-Araştırmaya katılanlara “Çevrenizdeki insanların farklı köken, inanç ve kültürden gelmeleri yaşamınızı nasıl etkiler?” sorusu sorulduğunda %58,4’ü olumlu etkiler, %16,1’i çok olumlu etkiler , %17,8’i fark etmez cevabını vermişlerdir.

11-Araştırmaya katılanlara “İş yaptığınız kişilere genellikle güvenir misiniz/verdikleri sözlerde dururlar mı?” sorusu sorulduğunda %71,1’i güvenirim, %16,8’i kesinlikle güvenirim cevabını verirken %8’i kesinlikle güvenmem cevabını vermişlerdir.

12-Araştırmaya katılanlara “Basın-yayın kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?” sorusu sorulduğunda %63,8’i güvenirim , %8,1’i kesinlikle güvenirim cevabını verirken %9,1’i kararsızım,%8,1’i güvenmem ve %10,4’ü kesinlikle güvenmem cevabını vermişlerdir.

13-Araştırmaya katılanlara “Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?” sorusu sorulduğunda %73,2’si güvenirim, %14,8’i kesinlikle güvenirim cevabını verirken, %5,7’si kararsızım , %4’ü güvenmem ve %1,7’si kesinlikle güvenmem cevabını vermişlerdir.

14-Araştırmaya katılanlara “Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?” sorusu sorulduğunda %72,5’i güvenirim, %11,4’ü kesinlikle güvenirim cevabını verirken %6’sı kararsızım, %5’i güvenmem ve %3,7’si kesinlikle güvenmem cevabını vermişlerdir.

15-Araştırmaya katılanlara “Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?” sorusu sorulduğunda %67,8’i güvenirim, %5,4’ü kesinlikle güvenirim cevabını verirken %9,7’si kararsızım , %10,1’i güvenmem ve %6,4’ü kesinlikle güvenmem cevabını vermişlerdir.

16-Araştırmaya katılanlara “Genellikle insanlara güvenir misiniz?” sorusu sorulduğunda %74,2’si güvenirim, %8,7’i kesinlikle güvenirim cevabını verirken %6 ‘sı kararsızım, %7,4’ü güvenmem ve %2’si kesinlikle güvenmem cevabını vermişlerdir.

17-Araştırmaya katılanlara “Sizce bedesten bölgesindeki bireylerin yaşam standartlarına en çok katkı yapan grup hangisidir?” sorusu sorulduğunda cevaben ilk üç sırada kültürel /sosyal aktivite grubu, akraba grubu, komşuluk grubu cevabını vermişlerdir.

18-Araştırmaya katılanlara “Maddi sıkıntı yaşamamanız halinde (iflas gibi) önce kimden yardım istersiniz?” sorusu sorulduğunda cevaben ilk üç sırada yakın akrabalar, arkadaşlar ve hiç kimse cevabını vermişlerdir.

19-Araştırmaya katılanlara “Bulunduğunuz bedesten bölgesindeki diğer firma ve işletmelere yasal sözleşme yapmadan ve hukuki prosedürü takip etmeden mal/hizmet verir misiniz?” sorusu sorulduğunda %47’si vermem, %28,9’u kesinlikle vermem cevabını verirken %2,7’si kararsızım,%14,1’i bazen veririm ve %6,7’si her zaman veririm cevabını vermişlerdir.

20-Araştırmaya katılanlara “Başınıza kötü bir şey (kaza, Hastalık, vs) geldiğinde önce kimden yardım istersiniz?” sorusu sorulduğunda cevaben ilk üç sırada yakın akraba, arkadaşlar ve hiç kimse cevabını vermişlerdir.

21-Araştırmaya katılanlara “Kısa bir süre evden ayrılmak zorunda kalırsanız çocuğunuzu yada evinizi kime emanet edersiniz?” sorusu sorulduğunda cevaben ilk üç sırada %49’u hiç kimse, %27,9’u yakın akrabalar ve %14,1’i arkadaşlar cevabını vermişlerdir.

22-Araştırmaya katılanlara “Acil durumlarda bedestendeki çevrenizden borç para bulabilmeniz ne kadar mümkün?” sorusu sorulduğunda %17,4’ü zor, %5,4’ü çok zor cevabını verirken %36,6’sı ne zor ne kolay,%26,2’si kolay ve %13,1’i çok kolay cevabını vermişlerdir.

23-Araştırmaya katılanlara “İşleri kötüye giden bedesten bölgesindeki komşunuza sizce kimler yardım etmelidir?” sorusu sorulduğunda cevaben ilk üç sırada %74,8’i ailesi, 13,8’i arkadaşları ve %8,1’ü komşuları cevabını vermişlerdir.

24-Araştırmaya katılanlara “İşleri kötüye giden bedesten bölgesindeki komşunuza arkadaşınıza maddi yardımda bulunur musunuz?” sorusu sorulduğunda %48,3’ü kesinlikle ederim,%38,3’ü ederim cevabını verirken %4,7’si kararsızım, %7’si hayır etmem ve %1’i kesinlikle etmem cevabını vermişlerdir.

25-Araştırmaya katılanlara “Başkalarına yardım etmenin uzun vadede kendinize yardım etmek olduğu düşüncesine ne ölçüde katılmaktasınız? Sorusu sorulduğunda %60,7’si katılıyorum, %23,2’si tamamen katılıyorum cevabını verirken %4’ü kararsızım,%8,7’si katılmıyorum ve %1,3’ü kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir.

26-Araştırmaya katılanlara “İşleriniz kötüye gittiği zaman, bedesten bölgesindeki diğer işletmelerin/ firmaların sizin hakkınızda ne düşüneceği konusundaki tahmininiz nedir?” sorusu sorulduğunda %24,5’i hepsi çok üzülürler,%58,1’i üzülürler cevabını verirken %10,4’ü ilgilenmezler, %4,4’ü sevinirler cevabını vermişlerdir.

27-Araştırmaya katılanlara “Son bir ay içerisinde, bedesten bölgesindeki arkadaşlarınıza ailece kaç kez ev ziyaretinde bulundunuz?” sorusu sorulduğunda %70,8’i hiç bulunmadım, %21,1’i 1-2 kez ve %3,7’si 3-5 kez cevabını vermişlerdir.

28-Araştırmaya katılanlara “Yeni bir iş sektörüne girmeniz gerektiğinde bedesten bölgesindeki komşularınızla ortaklık yapar mısınız?” sorusu sorulduğunda %2,3’ü evet kesinlikle yaparım, %15,4’ü evet cevabı verirken %10,1’i kararsızım, %25,8’i hayır yapmam ve %41,9’u kesinlikle yapmam cevabını vermişlerdir.

Tablo 2. İşletmenizde Kaçınıcı Kuşaksanız Sorusu İle Ortak Seçmede Öncelikleriniz Nelerdir Sorusunun Karşılaştırmalı Analizi

			Ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir?					Total
			Güven Duygusu önceliklidir	Maddi ihtiyaçlar	Mesleki donanım ve bilgi gereksinimi	Birlikten güç doğar anlayışı	Diğer	
İşletmenizde kaçınıcı kuşaksanız. (Aile işletmesi olarak)	1. Kuşak (İşletmenin İlk Kurucusu)	Count	41	40	3	1	2	87
		Ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir?	41,4%	29,6%	23,1%	4,0%	28,6%	31,2%
	2. Kuşak (Baba – Oğul)	Count	27	40	4	7	3	81
		Ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir?	27,3%	29,6%	30,8%	28,0%	42,9%	29,0%
	3. Kuşak (Dede – Baba – Oğul)	Count	24	46	3	13	2	88
		Ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir?	24,2%	34,1%	23,1%	52,0%	28,6%	31,5%
	4. Kuşak (Dede-Baba-Oğul-Torun)	Count	7	9	3	4	0	23
		Ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir?	7,1%	6,7%	23,1%	16,0%	,0%	8,2%
Toplam		Count	99	135	13	25	7	279
		Ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 3. Ki-Kare

	Value	Df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,270(a)	12	,035
Likelihood Ratio	24,177	12	,019
Linear-by-Linear Association	10,390	1	,001
N of Valid Cases	279		

a) 9 cells (45,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,58.

İşletmenizde kaçınıcı kuşaksanız sorusu ile ortak seçmede öncelikleriniz nelerdir? sorusunu karşılaştırdığınızda; Tablonun Asymp. Sig. Anlamlılık değerinin $p=0,035$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p<0,05$ olduğundan kuşaklar ile ortak seçme arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre 4. Kuşak (Dede-Baba-Oğul-Torun) olan kuruluşlarda Mesleki donanım ve bilgi gereksinimi önemliyken, 1. Kuşak işletmelerde güven duygusunun önemli olduğu görülmektedir. 3. kuşak işletmelerde (Dede. Baba, Oğul) Birlikten kuvvet doğar anlayışı çok fazlayken 4. Kuşak (Dede-Baba-Oğul-Torun) olan kuruluşlarda bu düşünce azalmaktadır.

Tablo 4. İşletmenizde Kaçınıcı Kuşaksanız Sorusu İle Hükümete ve Diğer Kamu Kurumlarına Ne Kadar Güvenirsiniz Sorusunun Karşılaştırmalı Analizi

			Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?					Total
			Kesinlikle güvenirim	Güvenirim	Kararsızım	Güvenmem	Kesinlikle Güvenmem	
İşletmenizde kaçınıcı Kuşaksanız. (Aile işletmesi olarak)	1. Kuşak (işletmenin ilk Kurucusu)	Count	9	63	12	6	0	90
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	20,9%	30,1%	75,0%	50,0%	,0%	31,9%
	2. Kuşak (Baba – Oğul)	Count	12	64	1	3	1	81
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	27,9%	30,6%	6,3%	25,0%	50,0%	28,7%
	3. Kuşak (Dede – Baba – Oğul)	Count	18	63	3	3	1	88
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	41,9%	30,1%	18,8%	25,0%	50,0%	31,2%
	4. Kuşak (Dede-Baba-Oğul-Torun)	Count	4	19	0	0	0	23
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	9,3%	9,1%	,0%	,0%	,0%	8,2%
Total		Count	43	209	16	12	2	282
Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?			100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 5. Ki-Kare

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,014(a)	12	,037
Likelihood Ratio	23,774	12	,022
Linear-by-Linear Association	7,420	1	,006
N of Valid Cases	282		

a) 12 cells (60,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,16.

İşletmenizde kaçınıcı kuşaksanız sorusu ile Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz? sorusunu karşılaştırdığınızda; Tablonun Asymp. Sig. Anlamlılık değerinin $p=0,037$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p<0,05$ olduğundan kuşaklar ile Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre 3. Kuşak (Dede – Baba – Oğul) olan kuruluşlar Hükümete ve diğer kamu kurumlarına kesinlikle güvenirken 1. Kuşak (işletmenin ilk Kurucusu) ve 2. Kuşak (Baba – Oğul) olan kuruluşlarda güvensizlik olduğu görülmektedir.

Tablo 6. İşletmenizde Kaçınıcı Kuşağsınız Sorusu İle Sivil Toplum Örgütlerine Ne Kadar Güvenirsiniz Sorusunun Karşılaştırmalı Analizi

			Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?					Total
			Kesinlikle güvenirim	Güvenirim	Kararsızım	Güvenmem	Kesinlikle Güvenmem	
İşletmenizde kaçınıcı Kuşağsınız. (Aile işletmesi olarak)	1. Kuşak (işletmenin ilk Kurucusu)	Count	1	58	11	14	6	90
		Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?	7,1%	29,7%	42,3%	48,3%	33,3%	31,9%
	2. Kuşak (Baba – Oğul)	Count	3	61	10	5	2	81
		Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?	21,4%	31,3%	38,5%	17,2%	11,1%	28,7%
	3. Kuşak (Dede – Baba – Oğul)	Count	9	61	3	8	7	88
		Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?	64,3%	31,3%	11,5%	27,6%	38,9%	31,2%
	4. Kuşak (Dede-Baba-Oğul-Torun)	Count	1	15	2	2	3	23
		Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?	7,1%	7,7%	7,7%	6,9%	16,7%	8,2%
Total		Count	14	195	26	29	18	282
		Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 7. Ki-Kare

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,466(a)	12	,044
Likelihood Ratio	22,541	12	,032
Linear-by-Linear Association	1,083	1	,298
N of Valid Cases	282		

a) 7 cells (35,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1,14.

İşletmenizde kaçınıcı kuşağsınız sorusu ile Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz? sorusunu karşılaştırdığınızda; Tablonun Asymp. Sig. Anlamlılık değerinin $p=0,044$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p<0,05$ olduğundan kuşaklar ile Sivil toplum örgütlerine ne kadar güvenirsiniz? arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre 2. Kuşak (Baba – Oğul) ve 3. Kuşak (Dede – Baba – Oğul) olan

Kuruluşlar Sivil toplum örgütlerine güvenirken 1. Kuşak (İşletmenin İlk Kurucusu) olan kuruluşlarda Sivil toplum örgütlerine güvensizlik olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Eğitim Durumunuz Nedir Sorusu İle Hükümete ve Diğer Kamu Kurumlarına Ne Kadar Güvenirsiniz Sorusunun Karşılaştırmalı Analizi

			Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?					Total
			Kesinlikle güvenirim	Güvenirim	Kararsızım	Güvenmem	Kesinlikle Güvenmem	
Eğitim durumunuz nedir?	Okur- Yazar	Count	6	14	0	2	0	22
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	14,3%	6,5%	,0%	16,7%	,0%	7,5%
	İlk- ortaokul	Count	16	81	5	1	3	106
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	38,1%	37,3%	31,3%	8,3%	60,0%	36,3%
	Lise	Count	17	107	6	7	2	139
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	40,5%	49,3%	37,5%	58,3%	40,0%	47,6%
	Üniversite	Count	3	15	5	1	0	24
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	7,1%	6,9%	31,3%	8,3%	,0%	8,2%
	Lisansüstü	Count	0	0	0	1	0	1
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	,0%	,0%	,0%	8,3%	,0%	,3%
Total		Count	42	217	16	12	5	292
		Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 9. Ki-Kare

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	45,216(a)	16	,000
Likelihood Ratio	26,180	16	,052
Linear-by-Linear Association	3,507	1	,061
N of Valid Cases	292		

a) 16 cells (64,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,02.

Eğitim durumu sorusu ile Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz? sorusunu karşılaştırdığınızda; Tablonun Asymp. Sig. anlamlılık değerinin $p=0,000$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p<0,05$ olduğundan eğitim durumu ile Hükümete ve diğer kamu kurumlarına ne kadar güvenirsiniz? arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre ilk-orta okul ve lise mezunları Hükümete ve diğer kamu kurumlarına güvenirken, Lisans ve Üniversite mezunlarında güvenin azaldığı görülmektedir.

Tablo 10. Eğitim durumunuz nedir sorusu ile Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz Sorusunun Karşılaştırmalı analizi

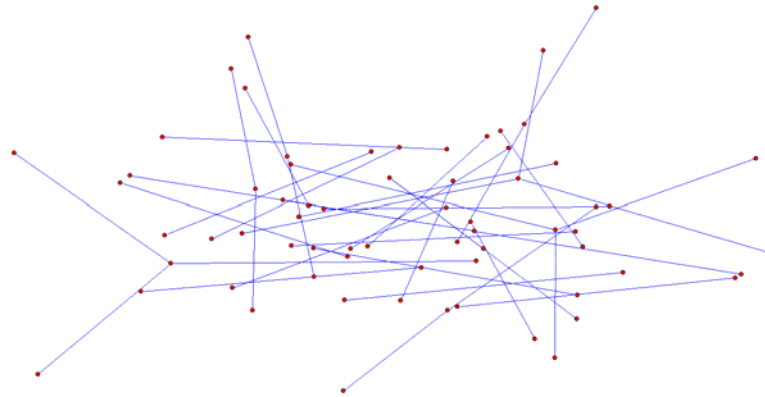
			Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?					Total
			Kesinlikle güvenirim	Güvenirim	Kararsızım	Güvenmem	Kesinlikle Güvenmem	
Eğitim durumunuz	Okur- Yazar	Count	6	15	1	0	0	22
		Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	18,8%	6,9%	5,9%	,0%	,0%	7,6%
	İlk- ortaokul	Count	10	80	7	6	3	106
		Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	31,3%	37,0%	41,2%	42,9%	27,3%	36,6%
	Lise	Count	13	107	6	7	3	136
		Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	40,6%	49,5%	35,3%	50,0%	27,3%	46,9%
	Üniversite	Count	3	13	3	1	5	25
		Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	9,4%	6,0%	17,6%	7,1%	45,5%	8,6%
	Lisansüstü	Count	0	1	0	0	0	1
		Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	,0%	,5%	,0%	,0%	,0%	,3%
Total		Count	32	216	17	14	11	290
		Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz?	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 11. Ki-Kare

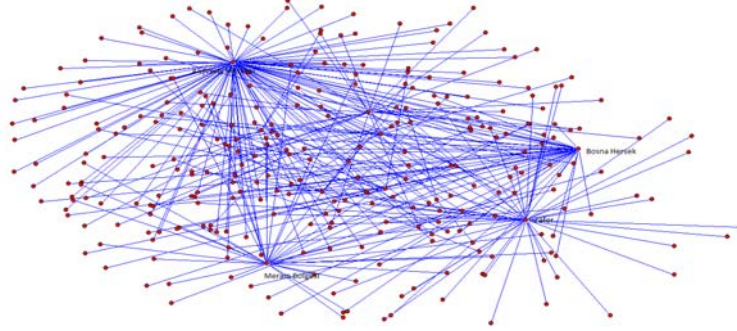
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	31,131(a)	16	,013
Likelihood Ratio	23,016	16	,113
Linear-by-Linear Association	6,991	1	,008
N of Valid Cases	290		

a) 14 cells (56,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,04.

Eğitim durumu sorusu ile Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz? sorusunu karşılaştırdığınızda; Tablonun Asymp. Sig. Anlamlılık değerinin $p=0,013$ olduğu görülmektedir. Bu değer $p<0,05$ olduğundan eğitim durumu ile Adalet sistemine ne kadar güvenirsiniz? arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu söylenebilir. Bu bulgulara göre eğitim seviyesi yükseldikçe güven yüzdesinin arttığı görülmektedir.

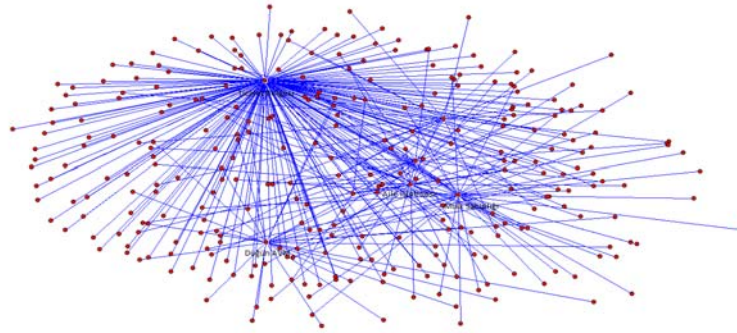
Şekil 1. Bedesten Bölgesinde Ziyaret Edilen Komşular

Bedesten bölgesinde günlük ziyaret etmiş olduğunuz ya da bedesten bölgesinde kanaat önderi olabileceğini düşündüğünüz birisi var mıdır diye sorduğumuzda ankete katılanların yoğunlaşmış oldukları birisi ya da bir kurum bulunmamaktadır.

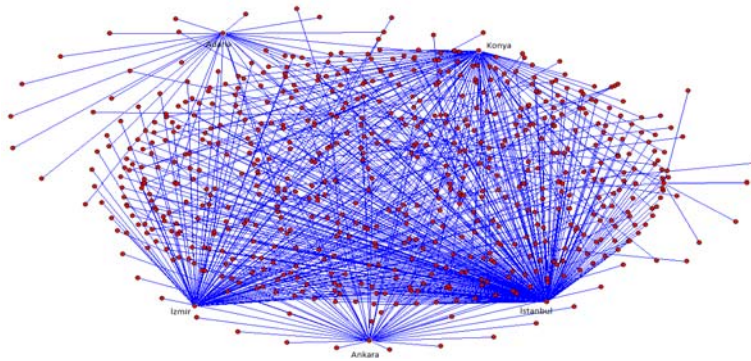
Şekil 2. Bedesten Bölgesinden Taşınmak İstenirse Nereye Taşınmanın İstendiği

İşletmeler bedesten bölgesinden taşınmak isterseniz nereye taşınırsınız sorusunu sorduğumuzda en fazla yoğunlaşma Alışveriş merkezlerine olmuştur. 2. Olarak Bosna-Hersek bölgesine olmuştur. 3. Olarak ise Zafer bölgesine olmuştur.

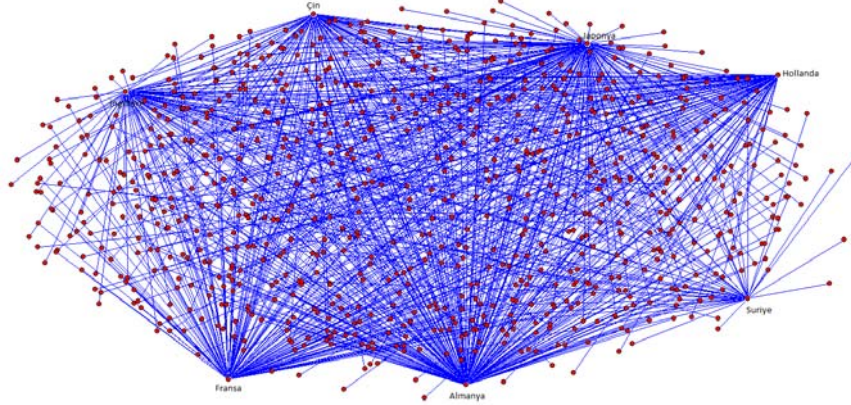
Şekil 3. Bedesten Bölgesinde Esnaflık

İşletmelere niçin bedesten bölgesinde ticaret yaptıklarını sorduğumuzda; yoğunlaşmanın en çok olduğu neden bölgenin ticaret alanı olmasıdır. 2. Olarak Aile işletmesi olması, 3. Olarak ise Mülk sahipliği gelmektedir.

Şekil 4. Ticareti Yapılan Ürünlerin Satıldığı İller

İşletmelere ticaretlerini yapmış olduğunuz ürünleri hangi illerden aldıkları sorulduğunda en önemli yoğunlaşma İstanbul'dur. 2. olarak Konya ve 3. olarak ise İzmir ticari anlamda yoğunlaşılan bölgedir.

Şekil 5. Bedesten Bölgesini Ziyarete Gelen Yabancı Turistlerin Geldikleri Ülkeler

İşletmelere bedesten bölgesine ziyarete gelen yabancı turistlere hangi ülkelerden geldikleri sorulduğunda en fazla yoğunlaşılan ülke Almanya'dır. 2. Olarak Japonya ve 3. Olarak Çin gelmektedir.

6. Genel Değerlendirme Sonuç ve Öneriler

- Madde 13, 14, 15, 16'da görüldüğü üzere bedesten bölgesindeki esnafın dış dünyaya yani basın yayın kuruluşlarına, hükümete, adalet sistemine ve sivil toplum kuruluşlarına olan güvenlerinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Bu durum esnafın bulunduğu toplum içerisinde düşüncelerini rahatlıkla ifade ettiğini gösteren önemli bir olgudur. Toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik bütünlüğü perspektifinde rolünü iyi belirleyen esnafın çokluğu o toplumun refah düzeyi ile doğru orantılıdır.
- Madde 18, 20, 21, 22 ve 28'de görüldüğü üzere, bedesten bölgesinde sosyal sermaye ve güven düzeyi düşüktür. Özellikle bedesten bölgesindeki esnaflara yeni bir iş sektörüne girmeyi düşündüğünüzde bedesten bölgesindeki komşularınızla ortaklık yapar mısınız sorusu sorulduğunda ankete katılanların sadece %17.7'si evet cevabını vermiştir. Komşularından yeterli desteği alamayacağına inanan esnafların, yeni iş sektörlerine girmesini engelleyerek, yeni yatırımlardan vazgeçmelerine neden olabilen bu durum, özellikle istihdamın gelişmesinde negatif etkidir. Rekabetin arttığı günümüzde Bedesten esnafına gerektiğinde komşusuyla yapacağı ortak işbirliğinin faydalı olacağı anlatılabilir. Böylelikle sosyal sermaye ve güven düzeyi artırılabilir. Güveni artırıcı ve ortak iş yapma kültürünü geliştirici bazı toplantılar istenildiği takdirde kurum ve kuruluşlarca organize edilebilir. Başarı öyküleri çıkartılabilir.
- Yapılan araştırma neticesinde işletmelerin ve ankete katılanların tarihi geçmişi arttıkça bölgesel anlamdaki güven düzeylerinin arttığı tespit edilmiştir. Bu olgu sosyal bağlılık anlayışının bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Dünya Bankasının sosyal sermaye ölçümündeki beş ayrı göstergeden biri; aidiyet duygusunun gelişiminin son basamağı olan sosyal bağlılık; duygusal yakınlığın önemine vurgu yapmaktadır (Tüysüz, 2011: 61).
- Yapılan araştırmada Tablo 8'e ve Tablo 9'a göre eğitim seviyesi arttıkça güven düzeyi azalmaktadır. Bedestendeki esnafın yönetim yapısı bu sonucu açıklar niteliktedir. Esnafların genellikle aile mesleğini yapıyor olması, yani babadan oğula geçen bir yönetim anlayışı içinde olması eğitim seviyesini düşürmektedir. Böyle bir yaklaşımda bedestendeki esnafın eğitim seviyesi ile güven düzeyi arasında negatif bir ilişki ortaya çıkmaktadır.
- Bedesten bölgesinde esnafın birbirlerini ziyaret seviyesinin düşüklüğü ve bölgede bütün işletmelerin birleştiği bir kanaat önderinin olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum bölgede kültürel yozlaşmaya neden olabilir. Esnafın sık sık bir araya gelmesi karşılıklı iletişimi artıracak ve birbirlerini daha iyi

tanımlarını sağlayacaktır. Güven unsurunun ve iletişim ağlarının artması sosyal sermaye düzeyinin gelişmesine sebep olacaktır. Esnaf (dernek kurmak gibi) karşılıklı etkileşim için bir araya getirilerek çeşitli faaliyetler organize edebilmelidir.

- Bedesten bölgesinin içerisinde sosyal sermayenin ve güven düzeyinin düşüklüğünü gösteren en önemli sonuçlardan bir tanesi de Şekil 3’de ortaya çıkan durumdur. İşletmelerin niçin bedesten bölgesinde esnaflık yaptığı sorusu sorulduğunda işletmeler arasındaki en fazla yoğunlaşma bölgenin bir ticaret alanı olduğudur. Fakat Şekil 2’de bedesten bölgesinden taşınmak isterseniz nereye taşınmak istersiniz diye sorulduğunda Alışveriş Merkezleri, Bosna-Hersek Bölgesi, Zafer Bölgesi ve Meram Bölgesi gibi cevaplar verilmiştir. Bu durum işletmelerin farklı ticari alternatifler çıktığında bedesten bölgesini terk edebilecekleri göstermektedir.

Ülkelerin özellikle mikro ölçekte bölgelerin kalkınması ve bölgeler arası rekabetçiliğin oluşması bölgesel kalkınmanın gerçekleşmesiyle mümkün görünmektedir. Bölgesel kalkınmanın başarılı olabilmesi için sürdürülebilir kalkınma önem arz etmektedir. Bu durumda mevcut koşulların ve ortaya çıkan yeni koşulların bireyler ve tüm toplumlar tarafından iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Ülkelerin sürdürülebilir kalkınmayı sağlamaları bölgelerinde ekonomik ve sosyal aktörlerin faaliyetlerinin önemsenmesi adına anlam ifade etmektedir. Bölgede sosyal sermayenin gelişmesi sosyal ağlardaki örgütlenme ve işbirliği, karşılıklı güven bağı ve dayanışmanın güçlenmesiyle şekillenmektedir.

Çalışmada sosyal sermaye ve bölgesel kalkınma olgusuna bakış başlığı altında sosyal sermaye ve bölgesel kalkınmanın tanımı üzerinde durulmuştur. Bölgesel Kalkınmanın Sosyal Sermaye Yaklaşımlarıyla ilişkisi ele alınmış, Sosyal Sermaye Yaklaşımları ve Kalkınma arasındaki bağıntı incelenmiştir. Sosyal sermayenin bölgesel kalkınmayı etkileyen aktörler arasındaki koordinasyonu, toplumu ve bölgenin kendini organize edebilme, bilgi edinebilme veya üretebilme yeteneklerinin oluşmasıyla bağlantılı bir olgu olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaynakça

- Coleman, J.(1990). “Foundations of Social Theory”, Cambridge, Mass: Harvard University Press;
Aktaran: Çetin, M. (2006). “Bölgesel Kalkınmada Sosyal Ağların Rolü: Silikon Vadisi Örneği”. D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, sayı:1, s.1-25.
- Field, John. Social capital, London and New York: Routledge, 2003.
- Field, John. Sosyal Sermaye. (Çeviren: Bahar Bilgen, Bayram Şen). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006; Aktaran: Aydemir M.A. ve Tecim, E.(2012).”Türk Toplumunda Aile ve Dinin Sosyal Sermaye Potansiyeli”,Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:28, s.43-59.
- Francois, Patrick. Social Capital and Economic Development. London and New York: Routledge, 2002.
- Fukuyama, F.(2001). “Social Capital, Civil Society and Development”, Third World Quarterly, sayı:1, s.7-20.
- Fürst D., Schubert H., Rudolph, A. ve Spieckermann H.(2001), “Regional Actor Networks Between Social Capital and Regional Governance”, In:Insna/Connections, Vol:24, No:1,s. 42-67.
- Ildırar, Mustafa. Bölgesel Kalkınma Ve Gelişme Stratejileri (1.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2004.
- Karagül, M. ve Dündar, S. (2006). “Sosyal Sermaye ve Belirleyicileri Üzerine Ampirik Bir Çalışma”, Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi, sayı:12, s.61-78.
- Knack, Stephen. Social Capital , Growth and Poverty: A Survey of Cross-Country Evidence, Cambridge, UK: Cambridge University Press, Munich Personal RePEc Archive, 2002.
- Konya Belediyesi ,<http://www.konya.bel.tr> (18.09.2015).
- Landabaso, M., Mouton B. ve Miedzinski M. (2003), “Regional Innovation Strategies: A Tool to Improve Social Capital and Institutional Efficiency? Lessons from the European Regional Development Fund Innovative Actions”, Paper Presented at the Conference of the Regional Studies Association “Reinventing Regions in a Global Economy”, 12-15 April, Pisa, 1-7. Aktaran; Çetin, M.(2006).”Bölgesel Kalkınmada Sosyal Ağların Rolü: Silikon Vadisi Örneği”, D.E.Ü.İ.İ.B.F. Dergisi, (21) 1, s.1-25

Nahapiet, J. ve Ghoshal S. (1998). “Social Capital, Intellectual Capital, and the Organizational Advantage”, The Academy of Management Review, Volume: 23, No:2, 242-267.

OECD. (2000), The Well-being of Nations, The Role of Human and Social Capital, Centre for Educational Research and Innovation.

Olejniczak, K. (2003).” Apetyt na grona? Koncepcja gron oraz koncepcje bliskoznaczne w teorii i praktyce rozwoju regionalnego”. Studia Regionalne i Lokalne, sayı: 2 -12, s.55-76. Aktaran; Markowska, P., U. (2012). “Social Capital as an Elusive Factor of Socio-Economic Development”, Journal of Leadership, Accountability and Ethics, sayı: 9(3) , s.93-103.

Özsağır, A. (2007). “Ekonomide Güven Faktörü”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, sayı:20, s.46-62.

Sabatini, F.(2005). The Role of Social Capital in Economic Development Investigating The Causal Nexus Through Structural Equation Models, Working Paper Series, No.901361, University of Rome La Sapienza, Department of Public Economics, <http://www.socialcapitalgateway.org>, (Erişim tarihi: 06.07.2015).

Szreter, S.(2000), “Social Capital, the Economy, and Education in Historical Perspective”, Social Capital: Critical Perspectives, Ed. By Stephen Baron, John Field, Aktaran; Özcan, B.(2011). “Sosyal Sermaye Ve Ekonomik Kalkınma”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Şavkar, E.(2011). “Sosyal sermayenin unsurları ve ekonomik kalkınmayla ilişkisi”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Tekeli İ.(2009).”Sosyal Sermaye Kavramına Verilen Önemin Bölgesel Gelişme Sorununa Yaklaşmakta Getirebileceği Yeni Mantık Üzerine”, Bölgesel Kalkınma Ve Yönetişim Sempozyumu, Sosyal Politikanın Yönetişimi, Bildiri Kitabı. TEPAV Yayınları, Ankara, No:50, s.59-70.

Temple, Jonathan, OECD (2001/II), Growth Effects Of Education And Social Capital In The OECD Countries, OECD Economic Studies, No:33.

Tutar, F. ve Demiral, M.(2007).” Yerel Ekonomilerin Yerel Aktörleri: Bölgesel Kalkınma Ajansları”. Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi, sayı: 2(1), s. 65-83.

Tüysüz, Nurettin. Sosyal Sermayenin Ekonomik Gelişme Açısından Önemi Ve Sosyal Sermaye Endeksinin Hesaplanması, T.C.Kalkınma Bakanlığı, 2011, Yayın No:2827.

Woolcock, M. ve Narayan, D. (2000), “Social Capital: Implications for Development Theory, Research and Policy”, The World Bank Research Observer, Vol:15, No:2, s.225-249.